

A gyűlölet tettelegességgé fajult. Üldözték, fenyegették. A sötét világ, Az urak című szenvedélyesen indulatos, igaz írásaiért. Házát megkövezték, életét fenyegették. Tolnai revolverrel a zsebében járt föl a szószékre prédikálni.

Hogyne lett volna jelkép az üldözött, magára hagyott Móricz Zsigmond előtt Tolnai Lajos. A viharban röpködő fecskeszó se magasíratás. A világ könyörtelen keménységét kiáltja az.

Az Ős 100 kötetnyi munkával a háta mögött egy leányfalui villát hagyott, amit negyvenévi munkával, fecskemód ragasztott össze. S nem volt külön pesti öröklakása, nyaralója, autója. Állam bukszájára nem tett külföldi utakat, potyára nem nézte a saját köldökét. Adni nem csak akart, adott is. A másét nem akarta.

Jóságért és egyenes utakért, mások boldogulásáért való örökös, dühös lihegésekből állt az élete. Harminc éve változtatott rajta. Meghalt.

